אישים באגרות הראי"ה

הרב משה זבולון מרגליות (רמ"ז), ניו יורק

רב בבוסטון ובניו יורק, ראש ועד הצדקות של ארץ ישראל בניו יורק · תרי"א–תרצ"ו (1851–1936)

4 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב משה זבולון מרגליות נולד בשנת תרי"א (1851) בקרוז'י שבליטא. נסמך לרבנות בידי רבי יום טוב ליפמן הלפרין, היה מתלמידי רבי יצחק אלחנן ספקטור, וכיהן כשתים עשרה שנה כרב בסלובודקה שבמחוז סובאלק. אחר כך היגר לארצות הברית, היה "הרב הכולל" של בוסטון, ומשנת 1906 רב קהילת ישורון בניו יורק.

בניו יורק עמד בראש המשרד של מוסדות ארץ ישראליים רבים, כמו מפעלי הצדקה המאוחדים של ירושלים וישיבת עץ חיים, והיה מראשי ישיבת רבי יצחק אלחנן ונשיא הכבוד של אגודת הרבנים. נפטר בז' באלול תרצ"ו (1936).

הרב קוק על הרב משה זבולון מרגליות

הרב מרגליות היה הכתובת של מוסדות ארץ ישראל באמריקה, והרב קוק שלח לו את הקבלות על הכסף שהעביר למוסדות ירושלים (כרך ב', אגרת תקיב). בימי המשבר בחלוקה בשנת תרע"ג הרב קוק פונה אליו ואל רבני אמריקה ונדיביה שלא לשנות את סדרי הצדקה הקדומים: הישוב הישן והחדש קשורים זה בזה כנשמה וגוף (כרך ב', אגרת תקטו). אחרי המלחמה הרב קוק כותב לו שוב על החשש משינויים שיקטינו את הכנסת המוסדות (כרך ד', אגרת תתקצט), ובשנת תרפ"ה מבקש את עזרתו לישיבה המרכזית העולמית בירושלים (כרך ד', אגרת אשיא).

האגרות

כרך ב', אגרת תקיב: קבלות ממוסדות ירושלים על הכסף שנשלח דרך הרב קוק.

"יקבל הדר"ג בזה את הקבלות מהמוסדות של ירושלים"

כרך ב', אגרת תקטו: אל הרב מרגליות ורבני אמריקה ונדיביה, בימי משבר החלוקה: אין לשנות את סדרי הצדקה הקדומים, כי הישוב הישן והחדש קשורים זה בזה.

"רב בעי"ת נוייארק ויו"ר בועד צדקות א"י"

כרך ד', אגרת תתקצט: מוסדות הקודש בירושלים במצב נורא, ושינוי בסדרי הצדקה יסכן אותם. ועל "הסתדרות ירושלים" ו"דגל ירושלים" {{parshiyot/degel-yerushalayim}}.

"בענין חשש שינויים במעמד של מוסדי צדקת עה"ק ואה"ק"

כרך ד', אגרת אשיא: בקשה לעזור לישיבה המרכזית העולמית, שמתפתחת ורבים מחכים להיכנס אליה.

"באתי בזה להעיר ולעורר את לבו הטהור בדבר יסוד ישיבתנו הקדושה המרכזית"

ראו גם

הפרשה: יסוד הישיבה המרכזית העולמית. (לפרשה)

תולדות הרב משה זבולון מרגליות. ("רבי משה זבולון מרגליות", המכלול)

נוסח האגרות – עם ביאור

4 האגרות שבהן נזכר הרב משה זבולון מרגליות, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקיב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ד אדר ראשון תרע"ג - יפו **נמען:** הרב משה זבולון מרגליות (רמ"ז), ניו יורק

הרב קוק שולח קבלות ממוסדות ירושלים על כספים שהעביר. בהערה: ישיבת 'תורת חיים' זקוקה לחיזוק רב כדי שלא תיהרס. יש לזכור גם את 'עץ חיים', את בית החולים הכללי ואת 'שערי תורה' ביפו עם בית התבשיל ובית המלאכה.

עיקרי הדברים

- קבלות מהמוסדות.
- חיזוק 'תורת חיים'.
- 'שערי תורה' ביפו.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ד אד"ר[4] תרע"ג[5]

כ'[6] הרב הגאון המפורסם אוצר תו"י[7] רב פעלים מו"ה[8] משה זבולון מרגליות [הרב משה זבולון מרגליות (הרמ"ז), מגדולי הרבנים בניו יורק] שליט"א[9].

שלו'[10] וברכה באה"ר[11],

יקבל הדר"ג[12] בזה את הקבלות מהמוסדות של ירושלים עה"ק ת"ו, מהנשלח אלי מיד כתר"ה[13]. והשי"ת[14] ישלם להם כפעלם הטוב בזכרם מרחוק את עיר קדשנו ומוסדותי', ויזכו לראות בטוב ד' בארץ חיים, בבנין עיר על תילה, ואפריון על מכונו, ומלך ביפיו.

והי'[15] זה שלו' וברכה כנה"ר[16] ונפש ידי"ע[17] דוש"ת[18] מקודש באה"ר,

הק' אברהם יצחק ה"ק

בכלל צריכה ישיבת "תורת חיים" אימוץ מרובה, [ראו (כרך ב', אגרת תצה)] שלא תהרס ח"ו[19] מתגרת יד המשברים שחלו עליה. אבל צריך לזכור ג"כ[20] את ישיבת "עץ חיים" והת"ת[21] דתשב"ר[22] שלה, ויתר המוסדים הכלליים, כמו הבקו"ח[23] הכללי, וכיו"ב[24]. וראוי מאד לשים לב לתמוך בידי המוסד הנכבד "שערי תורה", אשר פעה"ק[25] יפו ת"ו, עם סניפיו הנכבדים, בית-התבשיל, ובית-המלאכה, שהוא יסוד הגון ונכבד בישוב אה"ק[26], ע"פ[27] השפעת שלמי אמונים יצ"ו[28].

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. אד"ר - אדר ראשון
5. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
6. כ' - כבוד
7. תו"י - תורה ויראה

8. מו"ה – מורנו הרב
9. שליט"א – שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. שלו' – שלום
11. באה"ר – באהבה רבה
12. הדר"ג – הדרת גאונו
13. כתר"ה – כבוד תורתו רום הדרתו
14. והשי"ת – והשם יתברך
15. והי' – והיה
16. כנה"ר – כנפשו הרמה
17. ידי"ע – ידידו עוז
18. דוש"ת – דורש שלומו ותורתו
19. ח"ו – חס ושלום
20. ג"כ – גם כן
21. והת"ת – והתלמוד תורה
22. דתשב"ר – דתינוקות של בית רבן
23. הבקו"ח – הביקור חולים (בית החולים)
24. וכיו"ב – וכיוצא בזה
25. פעה"ק – פה עיר הקודש
26. אה"ק – ארץ הקודש
27. ע"פ – על פי
28. יצ"ו – ישמרה צורה ויחייה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקטו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ה אדר ראשון תרע"ג - יפו **נמען:** הרב משה זבולון מרגליות, ניו יורק, ורבני ונדיבי אמריקה

קריאה נרגשת לרגל משבר החלוקה בירושלים: 'מחשבה עדינה' של תיקון, שלא כוונה לזמן ולמקום, עלולה להפוך לתקלה. הישוב הישן והחדש קשורים קשר אורגני של נשמה וגוף. הישוב הישן בקדושתו משפיע אור על כל הישוב, ובכללו על החדש. הרב קוק מבקש לא לשנות את סדרי הצדקה הקדומים שייסדו גאוני יעקב ולא לחלל את הקודש גם בשם תיקון.

עיקרי הדברים

- משבר בתיקון החלוקה.
- הישן והחדש - נשמה וגוף.
- ערך הישוב הישן.
- אין לשנות את מוסדות הקודש.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ה אד"ר[4] תרע"ג[5]

מארץ חיים, יתן מחיה חיים, עושר וכבוד, אושר וחיים, לכבוד ידידי הרב הגאון המפורסם, בתורתו ויראת ד' חתולתו דגול במעשים טובים ומוכתר בנימוסין, מו"ה[6] משה זבולון מרגליות [הרב משה זבולון מרגליות (הרמ"ז), מגדולי הרבנים בניו יורק] שליט"א[7], רב בעי"ת[8] נוייארק ויו"ר[9] בועד צדקות א"י[10] בקה"ק[11] הנ"ל[12] יצ"ו[13].

אחדשה"ט[14] באה"ר[15] ויקרא סגי,

אנכי העני, הרובץ בין המשפטים, בארצנו הקדושה, הנצב על התחום שהישובים הקדושים הישן והחדש מתאחדים על ידו ומתנגשים בו, הנני מוצא לי לחובה לבא בדברי אלה, אל הדר"ג[16], ולכבוד כל הרבנים הגאונים חביריו וכל נדיבי לב יראי ד' וחושבי שמו, אשר יזכרו מרחוק את ד' וירושלים תעלה על לבבם, וגם לרבות לכל אחינו היקרים, אנשי העולם והמעשה, החושבים טוב על ציון ועל מקראיה, מכל צד ופינה שבלבו הטוב של כל אחד ואחד, לפום דרגיה.

הננו עומדים כולנו כעת לפני שעה קשה מאד. עיר הקודש והמחוזות, הישוב הישן והחדש גם יחד, וכבודו והדר אצילותו, עומדים כעת לקראת משבר קשה מאד, [ככל הנראה תכנית של עסקנים באמריקה לשנות את סדרי חלוקת כספי הצדקה למוסדות הישוב הישן בירושלים] שקשיו גדול מאד, בהיותו יוצא מתוך מחשבה עדינה ונאצלת, אשר לאסונינו לא כיונה את הערכים ההגונים, ולא את הזמן והמקום, והיא עלולה להתהפך חלילה לרועץ לחרפה ולתקלה, במקום אשר קותה לאמץ, לכבד ולתקן. והמשבר הזה, הכולל בתוכו אסונים רוחניים וגשמיים יחד, לא רק על הישוב הכללי הארצי-ישראלי הוא מתפשט, אלא הולך הוא וסוער על הכלל כולו.

אבאר מעט את דברי, אשר לבארם כליל לא אעצר כה, מפני המון רגשותי, המתגרים בקרבי, לנוכח החזיון המעציב והמחריד אשר לפנינו היום

כמדומה אני שרבים הם אנשי דעה ולב, ביחוד בין השרידים אשר ד' קורא, אשר נשמת ד' מאור ישראל ותורתו תחיה אותם כל היום, היודעים מה היא ארץ ישראל לנו, ומה הוא הערך והתפקיד של הישוב הקדוש והחביב שבהר קודש, לכל הגוי כולו כמה אומץ רוחני, כמה אור אמונה, וחיי קודש ותקוה, הוא משפיע בחום קדשו על הכלל כולו, ארץ חמדה וכל מקראיה גם כשהם שוממים הם בקדושתן. ביחוד אין ביד כל אדם לשער כמה גדול הוא המסעד של אור האמונה התורה והיהדות, וקשר האומה כולה בחייה הרוחניים, המקושרים בכמה קשרים לחייה המעשיים, גם בימי ירידה ודלדול רוחניים וחמריים, כימינו, שכנסת ישראל כולה מקבלת היא מזיו ארץ ישראל, משד תנחומיה וזיו כבודה ותקותיה, שכל אלה הנם הולכים ונעשים במסבות המתהלכות מקורא הדורות מראש ב"ה, הנותן זמן לכל חפץ, אשר שלח דברו, להרחיב את חוגי הישוב הקדוש בכלל, ולהרגיל את רגל ישראל על אדמת קדשו, ולהרבות התעוררות של קישור לבבות למקום בית חיינו, ע"י[17] החיים המתרבים, שהולכים ומתגדלים בחסדי ד', אל למושעות ב"ה. החודר בעין פקוחה יוכל גם מרחוק לראות, ואנו העומדים ת"ל[18] במקום האורה, בתחום הרת עולם של מעשי ד.

ההולכים ומתהוים בהר קודש אלקינו ב"ה, הננו יכולים ביתר בטחה ובירור להודיע לכל אחינו הקרובים והרחוקים, בכל השדרות והמפלגות, איך החיים היחושיים של שני הישובים הללו בקודש, הישן והחדש, מקושרים הם זה בזה, קשירה חיה אורגנית, כקשר של נשמה וגויה, ודוקא שניהם יחד, במילואם והודם, הם הם שבוראים את סוללת החיים, את אוצר הכח המריק עז ותעצומות לעם, להאיר מתוך מאפליה.

הישוב הישן בהוד קדושתו ואצילות הדרת שיבתו, בעומק קשר פליאות אמונת אומן וחיי נשמות פנימיים הגנוזים בו, משפיע הוא המון קרני הוד וקשרי לב ונשמה, לכללות הישוב הקדוש, המהנה באורו את הישוב החדש וכל אגפיו, הכולל בהקיפו הרוחני את כל הדגלים השונים, בהופיע עליהם בסתרי סתרים, מחבת הקודש, וידידת נחלת עולמים, שרק בקודש קדשים תמצא את עזה וחסנה, אשר עם זה עומד הישוב החדש, בטל ילדותו, ובהתעוררות חיי נעורים שלו, להרנין לב, ולחזק ידים, שהן כבר נשואות קודש. ומשילוב קודש זה לב ישראל יונק, וחפץ ד' הולך וצולח, ודגל ישראל מתנוסס בהדרו, להאיר אופל שה פזורה והישוב הישן הזה, אשר עשה לנו חיל גדול ונפלא, אשר העמיד מוסדות רבים וגדולים, לתורה ולאמונה, לחסד ולצדקה, לחמלה ולרחמים, בהיותו נכון על הבסיס הראוי לו, על בסיס הקדושה, והדרת שיבת אמונים, חן קודש לו, ויפעת טהרה ואצילות נשמה, המעוררים בכחם לאלקים נפשות ממרחקים, לדרוש את ארץ ד', ואת ישראל עמו. ודרישת קודש זו מחיה היא את דרישת ציון לכל חלקיה, עורק דם חיים של קדשי ד' הוא הנותן חיים בחשאי ברז צניעות חבתו, לו ולכל אגפיו, בכל מלא רוחב ארצנו הקדושה, ומעודד ומקשר מחזק ומחיה ברוחניותו, את כללות הישוב החדש, וכל סניפיו ההולכים ומתפתחים.

ואני הנני היודע ועד, מאזין ומקשיב אני תמיד לקול אלה הצינורות, שהמים העליונים והמים התחתונים של תחיית גוי קדוש על חבל נחלתו, איך תהומא אמר לחבריה אבע מימך, [תענית כה: התהום העליונה אומרת לתחתונה "הנבע מימיך"] למענך ולמעני. ומזה אני יודע להזהר ולהזהיר בע"ה[19] בקול גדול ואדיר: השמרו נא מגעת בעורק חיי הקודש, השמרו מלקלקל, מלהמעיט, מלשנות את ערך הקודש והדרת הקדשים של ראשית מקור חיי הישוב המקודש לכל כללותו, השמרו מלשנות בידים מלאכותיות את תכונות שבילי חיים מלאים סוד שיח קדוש עליון, למען חיי הישוב בכללו, ולמען שטפי האורה הרוחניים הרבים של נשמת ישראל האחוזים בהם.

מוסדי הישוב הישן, וראש וראשון לכולם בעיר עז לנו בקרית-משושנו, ועיר קדשנו ותפארתנו עדי עד ירושלים עיר הקודש תובב"א[20], הם חיים על יסוד התוכן והמסורת של קדושת הדרת שלמי אמונים, משפיעים הם רב טוב יותר ממה שהם מקבלים, חיי לבבות מחיים הם בקבלתם, שהיא מעולפת ספירי קודש. כל פרוטה ופרוטה הניתנת, יש עמה רציפת אהבה ורחשי קודש, אמונה ותמימות, היקרים מכל אלפי זהב כסף, מכל העולם הטכני והמסחרי כולו. ומקדשי אל אלה, בעיר ואם בישראל, [שמואל ב כ, יט] בכל הגודל ובכל המילוי של אמרת קודש זו, הם נתונים בעקרם, בירושלים, בעיר זו שאינה צריכה תוארים לפאר הדר קדשה, בעיר שהיא עצמה כה שם קדוש לה, בעיר ד' שמה. [על פי יחזקאל מח, לה] אל תגעו בידים עסקניות אומניות ומסחריות בזרם אור חיים זה, באוצר קודש מקדשי צור ישראל, חוסו נא על החיים הטמירים העליונים, הגדולים ויקרים, עשירים ונכבדים, מכל עושר ומכל חיים, מכל שכלול שיוכל לב בשר גם להעלות על לב. צדיקים יסודי עולם, אנשי קודש ואדירי אמונים, הרואים באמונתם יסדו יסוד קודש, אל נא תערבו לב לחללו גם בתיקון, של ראות עיני חולין, שיכולות רק למשש בצהרים, [על פי דברים כח, כט] ולא לראות פאר נגוהות גנוזות באוצר חיים.

כל החרפה והבוז, אשר מכל עברים ישטפו על מכון מקדש וקודש, ממנו והלאה הוא, באברת חסדו ישא את נושאיו, ויחון חיים וחסד בשפעת גדלו וקדשו, גם למכעיסיו ובוזיו מקוצר רוח וסמיות עינים.

אחלי רבותי החביבים מחמדי רוחי ונפשי, שרידי עם קודש, שרוח ד' ברגשי אמונים ונעימות ידידות משכני עליון תעודדם, תשגבם ותנחמם, אל תתנו לשנות את סדרי צדקת ד, במוסדי הקודש העתיקים, הוסיפו אומץ בכל אשר תשיג ידכם, בשמירת היסוד, אשר מאז עשוהו ויכוננוהו רוזני קודש, גאוני יעקב, קדושי עליון, ובזה יהיה שמכם הטוב לברכת עולמים, לכבוד ולתפארת לעד, ולזכרון נצח בהיכל ד', בהופיע פתאום בהיכלו [על פי מלאכי ג, א] מלך ביפיו, בשנת שילומים לריב ציון, [ישעיהו לד, ח] ובאור יקרות לכל מכבדיה, המתעטרים בידידות חבת קדשה מעולם ועד עולם. כנה"י[21] ונפש דורש אשרם והדרת כבודם מקודש, המצפה לתשועה ואור גאולה על ציון ועל מקראיה, ועל כל המחזיקים בשוליה, בהבקע למו אור שחריה ב"ב[22].

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש

3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. אד"ר - אדר ראשון
5. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
6. מו"ה - מורנו הרב
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. בעי"ת - בעיר תהילה
9. ויו"ר - ויושב ראש
10. א"י - ארץ ישראל
11. בקה"ק - בקהילה קדושה
12. הנ"ל - הנזכר לעיל
13. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
14. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
15. באה"ר - באהבה רבה
16. הדר"ג - הדרת גאונו
17. ע"י - על ידי
18. ת"ל - תודה לא-ל
19. בע"ה - בעזרת השם
20. תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן
21. כנה"י - כנפשו היקרה
22. ב"ב - בני ביתו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת תתקצט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ה כסלו תר"פ **נמען:** הרב מ"ז מרגליות, ראש ועד הצדקות בניו יורק

בעקבות מברק הרב ש"א יפה: מוסדות הקודש בירושלים ובארץ במצב נורא, ושינוי בסדרים שיקטין את ההכנסה יסכן אותם. 'ירושלים' היא התנועה, ועליה בנויות 'הסתדרות ירושלים' - לכל יהודי המכיר בערך תחיית הקודש - ו'דגל ירושלים' - ליחידי הסגולה ושלומי האמונים. כמו ש'ציון' משמש לבוני החול, צריך שם מלא לצד הקודש. בתוספת: התנועה אינה מבטלת שום דבר, ומחזקת כל אגודה לחיזוק התורה.

עיקרי הדברים

- סכנה במוסדות.
- 'הסתדרות' ו'דגל'.
- שם 'ירושלים' מול 'ציון'.
- מחזקים כל אגודה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] כ"ה כסליו תר"פ[2] [כ"ה בכסלו תר"פ (1919)]

שלו'[3] רב לכ'[4] הרב הגאון הגדול רב פעלים אוצר תו"י[5] מוהרמ"ז[6] מרגליות [הרב משה זבולון מרגליות, רב בניו יורק וראש ועד הצדקות של ארץ ישראל שם] שליט"א[7],

ראש ועד הצדקות, מגדולי הרבנים בעי"ת[8] נויארק יצ"ו[9]. אחדשה"ט[10] באה"ר[11], הנה זה איזה זמן שהגיע לידנו ט"ג[12] מכ' הגרש"ט[13] יפה [טלגרמה (מברק) מהרב שלום אלחנן הלוי יפה, מראשי אגודת הרבנים בארצות הברית] נ"י[14], בענין חשש שינויים במעמד של מוסדי צדקת עה"ק[15] ואה"ק[16] ת"ו[17]. והשבנו בדעפעשע [במברק] ע"ד[18] הגרשא"י[19] הנ"ל[20], וע"ש[21] כ"ג[22] שליט"א, ואמלא את הדברים במכתב דנא, כאשר כתבתי בזה גם כן להגרשא"י[23] שליט"א, כי המצב הנלחץ של מוסדי הקודש כעת, פעה"ק[24] ביחוד ובאה"ק[25] בכלל, הוא נורא מאוד וצריך חיזוק מרובה ואם ח"ו[26] ע"י[27] איזה סירור [שינוי] בהסדרים תתמעט ההכנסה, אז סכנה גדולה נשקפת לכללות המעמד המקודש בקודש, ובטוחים אנחנו בעה"י[28] שלא יתן למוט רגלי חסידיו, [על פי תהלים נה, כג ושמואל א ב, ט] "וכבר הבטיחנו שלא ימחה אות מאותות האומה" (כלי הר"מ[29] בסהמ"צ[30]) [רמב"ם, ספר המצוות, מצוות עשה קנג] ומאופל וממחשך יאיר אור [על פי ישעיהו כט, יח] על עמו ועל יראיו, על אדמת קדשו ועל עיר קדשו מכון בית חיינו עדי עד.

אבל אנו מצדנו צריכים אנו לעשות את שלנו, ולהתחזק בעד ד', לאמץ את כל מעמדות הקודש, לרומם קרן יראי ד' ועוסקי תוה"ק[31] בארץ חמדה. ואקוה שהדר"ג[32] יחד עם יתר גדולי הרבנים וטובי הכוחות שלנו המאוגדים לאה"ק[33] ולע"ק[34] ותפארתנו ולכל מקראיה, בעז הדרת קודש ד', יתאמצו ויתאמצו להרבות פעלים לעת כזאת, ולהתקשר יחד עמנו העומדים פה בקודש, ומינייהו ומינן יתקלס עילאה, [על פי סוטה מ: "מינייהו ומינן יתקלס עילאה" – מהם ומאיתנו יתפאר ה'] ויתקדש שם שמים ושם ישראל ותוה"ק[35]

ברוממות קרן בעה"י. והנה פה הננו עוסקים בהתרחבותה של תנועת הקודש "ירושלים", שעל פיה בנויים הם המוסדות "הסתדרות ירושלים" ו', דגל ירושלים", [ראו (כרך ג', אגרת תתע)] שהנם הולכים ומתקדמים בעולם בעזה"י[36]. הראשונה כללית לכל בר ישראל המכיר שיש ערך לתחית הקודש בישראל, ושהיא היסוד האמיץ לצמיחת קרן ישועתינו והתחלת התגלות קרן גאולים, והשניה ליחסי הסגולה [לבעלי הסגולה המיוחדת] וכללות שלומי אמוני עם ד' הדוגלים עשה קנ"ג. בכל עז חייהם בשם ד' ותוה"ק, שהם מוכרחים להיות הפועלים והבונים העיקריים בתחית הקודש, ותחית קודש זו צריכה להתפשט על כל עניני החיים באה"ק[37], [וקווים] מידה בכל ארצות הגולה. ומוכרחים אנו שיהי'[38] תוכן ורוח שלם למהלך [הרוחני] שלנו, ושם מלא ומצויין יהי'[39] עליו, שיש בכוחו לשקול את איכותו, כמו השם "ציון" שנושאים אותו אותם הבונים את בנין שלנו, וזה אין בנמצא כי אם בשם "ירושלים", ומגמת פעולתינו צריכה להיות, לאגד את כל כוחות הקודש שלנו בא"י[40] בעה"ק[41] ביחוד, לרומם את כל מה שצריכים אנו להחזיק לטובת היהדות, וליצור את היצירות החדשות שהזמן מכריח אותנו ליצור אותם בשביל הרמת קרן ישראל ותורתו, וכל המערכות המתיחשות להגדיל ולהאדיר כבוד הקודש והשפעתו בעולם.

אקוה שכת"ר[42] ישכיל בשכלו המרומם עד כמה הדברים נוגעים, וישים עמנו את ידו הגדולה להפיץ את הרעיון ה"ירושלמי" בארצות הברית, ולהרבות חברים להסתדרותינו הקדושה, ולדגלנו הקדוש "ירושלים", וצור ישראל עזרו ומגינו ב"ה יהי' עמנו, לחזק ולאמץ את כוחנו למען שמו הגדול ולמען עמו ונחלתו.

והי'[43] זה שלו' וברכה באה"ר, כנה"י[44] ונפש ידידו דוש"ת[45] מהר הקודש מירושלים

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

נ.ב.: זהו דבר פשוט ביסוד הרעיון של התנועה ירושלים שאין אנו עוסקים, ולהיפך אנו מחזקים את כל מה שהולך ונבנה לטובת ישראל וא"י[46] בכל אופן, וק"ו[47] שאנו מחזקים ומאמצים את כל אגודה וחבורה ששמה פניה לחיזוק התורה והיהדות. אבל עיקר החידוש שאנו מבליטים הוא, שאנו צריכים לתנועה של תחיה לאומית ברוח קודש ברוח ד' אשר על עמו, ועבודותיה יהיו פונים ביותר לשכלל את כל עניני הקודש באה"ק לפארם ולרוממם, ועם זה לתן הדרת קודש גם על כל עבודות החול שהתנועה הציונית עסוקה בהן הנ"ל.

1. ב"ה - ברוך השם
2. תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)
3. שלו' - שלום
4. לכ' - לכבוד
5. תו"י - תורה ויראה
6. מוהררמ"ז - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות מ, ז (למשל: משה + זאב) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. בעי"ת - בעיר תהילה
9. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה

10. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
11. באה"ר - באהבה רבה
12. ט"ג - טלגרמה
13. הגרש"ט - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות ש, ט (למשל: שמואל + טוביה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
14. נ"י - נרו יאיר
15. עה"ק - עיר הקודש
16. ואה"ק - וארץ הקודש
17. ת"ו - תבנה ותכונן
18. ע"ד - על דבר
19. הגרשא"י - הגאון רבי שמות שמתחילים באותיות ש, א, י (למשל: שמואל + אברהם + יעקב) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
20. הנ"ל - הנזכר לעיל
21. וע"ש - ועיין שם
22. כ"ג - כבוד גאונו
23. להגרשא"י - להגאון רבי שמות שמתחילים באותיות ש, א, י (למשל: שמואל + אברהם + יעקב) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
24. פעה"ק - פה עיר הקודש
25. ובאה"ק - ובארץ הקודש
26. ח"ו - חס ושלום
27. ע"י - על ידי
28. בעה"י - בעזרת השם יתברך
29. הר"מ - הרב רבי שם שמתחיל באות מ (כגון משה / מאיר / מרדכי / מנחם / מיכל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
30. בסהמ"צ - בספר המצוות
31. תוה"ק - תורתנו הקדושה
32. שהדר"ג - שהדרת גאונו
33. לאה"ק - לארץ הקודש
34. ולע"ק - ולעיר קודשנו
35. ותוה"ק - ותורתנו הקדושה
36. בעזה"י - בעזרת השם יתברך
37. באה"ק - בארץ הקודש
38. שיהי' - שיהיה
39. יהי' - יהיה
40. בא"י - בארץ ישראל
41. בעה"ק - בעיר הקודש
42. שכת"ר - שכבוד תורתו
43. והי' - והיה
44. כנה"י - כנפשו היקרה
45. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
46. וא"י - וארץ ישראל
47. וק"ו - וקל וחומר

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אשיא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ג אדר תרפ"ה **נמען:** הרב מ"ז מרגליות

הישיבה מתפתחת, ורבים מחכים להיכנס, אבל הם במצוקה כלכלית. הרב קוק מבקש תעמולה לפסח. בתוספת: לעזור לשני רבנים שזקוקים לבקשה רשמית מבתי כנסת באמריקה כדי לבוא לשם.

עיקרי הדברים

- מצוקת הישיבה.
- תעמולה לפסח.
- עזרה לשני רבנים.

נוסח האגרת עם ביאור

כ"ג אדר ה'

שלו'[1] וברכה לכ'[2] י"נ[3] הרב הגדול אוצר תו"י[4] כקש"ת[5] מוהר"מ[6] זבולון מרגליות [הרב משה זבולון מרגליות, מגדולי הרבנים בניו יורק] שליט"א[7]

א שיג אחדשה"ט[8] באה"ר[9] אהובי הדר"ג[10] באתי בזה להעיר ולעורר את לבו הטהור בדבר יסוד ישיבתנו הקדושה המרכזית ההולכת ומתפתחת ב"ה[11] במרום הר ד' בירושלים עקו"ת[12], ותה"ל[13] דאתוספו ספסלי לומדי ד' צעירים מצוינים מתפוצות הגולה שלומדים בשקידה רבה ועושים חיל ברב ברכה, ועוד הרבה מאד עומדים צפופים לחכות להכנס על ידינו לטרקלין של תוה"ק[14] בעיר ד' שמה בסדרינו הנכונים ובתכונת הלמודים באור קדושה ורוממות חיי עולם לעם ד' וארצו, והגדלת תורה והאדרתה. אבל כעת הננו נתונים במצר גדול, והכלכלה הדרושה להתנהל בכבוד הראוי לאלה בני הישיבה היושבים עמנו בשבת תחכמוני וביותר לאלה המחכים לבא ומצפים לדרישותינו הרשמיות ע"י[15] הזכיון אשר לנו מאת ה. מ. הנציב העליון יר"ה[16].

ע"כ[17] אחלה נא את פני הדר"ג: יהי נא מטובו לקום לעזרת ד' בגבורים ולעשות תעמולה רבה לשם מוסדנו הקדוש בחה"פ[18] הבע"ל[19], ויהי נא ד' עמו להאריך ימו"ש[20] בטוב ובנעימים, ונזכה לחדות פניו בקודש בבנין שלם בב"א[21], כנה"ר[22] ונפש י"ע[23] דוש"ת[24] באה"ר.

הק' אברהם יצחק ה"ק

נ"ב[25]: מדי דברי אבקשה נא אולי יוכל הדר"ג להטיב לשני ת"ח[26] רבנים חשובים, שהם מוכרחים לבא לאמעריקא ע"י דרישות פורמליות רשמיות מבתי כנסיות לשם רבנות, כי ראויים הם לאיצטלא זו, ודי ישלם לכל גומלי טובה עם ת"ח מעונים וגדולים שכמותם יב"י[27]. י"ע הנ"ל[28].

1. שלו' – שלום
2. לכ' – לכבוד
3. י"נ – יקיד נפשי

4. תו"י – תורה ויראה
5. כקש"ת – כבוד קדושת שם תפארתו
6. מוהר"מ – מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות מ (כגון משה / מאיר / מרדכי / מנחם / מיכל) – הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
7. שליט"א – שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. אחדשה"ט – אחרי דרישת שלומו הטוב
9. באה"ר – באהבה רבה
10. הדר"ג – הדרת גאונו
11. ב"ה – ברוך השם
12. עקו"ת – עיר קודשנו ותפארתנו
13. ותה"ל – ותהלה לא-ל
14. תוה"ק – תורתנו הקדושה
15. ע"י – על ידי
16. יר"ה – ירום הודו (כינוי למלך או לשליט)
17. ע"כ – על כן
18. בחה"פ – בחג הפסח
19. הבע"ל – הבא עלינו
20. ימו"ש – ימח שמו (וזכרו)
21. בב"א – במהרה בימינו אמן
22. כנה"ר – כנפשו הרמה
23. ידי"ע – ידידו עוז
24. דוש"ת – דורש שלומו ותורתו
25. נ"ב – נכתב בצד (תוספת למכתב)
26. ת"ח – תלמידי חכמים
27. יב"י – ירבו בישראל
28. הנ"ל – הנזכר לעיל